

نقش سینمای ایران در پذیرش مهاجران افغان

تاریخ دریافت مقاله: ۱۳۹۷/۱۰/۸ تاریخ پذیرش مقاله: ۱۳۹۷/۱۱/۲۵

تکتم فرمانفرمایی

عضو هیئت علمی گروه مدیریت فرهنگی دانشگاه آزاد واحد شمال (مسئول مکاتبات) toktam@farmanfarmaee.com

پریرسا جعفرزاده

دانشجوی کارشناسی ارشد رشته مدیریت شهری دانشگاه آزاد واحد شمال (حکیمیه) Jafarzadeh_mehr@yahoo.com

چکیده

مقدمه و هدف پژوهش: با نگاهی کوتاه به پدیده مهاجرت حداقل در دو قرن گذشته، عواملی چون جنگ، فقر و بیکاری از مهم‌ترین عوامل مهاجرت‌های گروهی و فردی بوده است. مهاجرت اگر چه می‌تواند تأثیرات منفی اقتصادی، اجتماعی و روانی بسیار برای فرد مهاجر و کشور مهاجرپذیر داشته باشد، اما از سوی دیگر می‌تواند مسایل مثبت فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی نیز داشته باشد. این مقاله تلاش می‌کند آثار و پیامدهای مهاجرت افغان‌ها را مورد بررسی و واکاوی قرار دهد. در همین راستا حضور بیش از سی سال مهاجرین افغانی در ایران مورد توجه بسیاری از فیلم‌سازان قرار گرفته و فیلم‌ها و سریال‌های مختلفی در رابطه با این موضوع ساخته شده، که با واکنش‌های مثبت و منفی در سطح داخلی و بین‌المللی روبرو شده‌است. در این پژوهش موضوع مورد مطالعه، بررسی نقش سینما در پذیرش و عدم پذیرش مهاجران افغانی در ایران با تأکید بر سینمای ایران در دهه هشتاد است. اهمیت نقش سینما به دلیل تأثیری که بر اذهان جامعه دارد، می‌تواند در ایجاد نگرش‌های مردم در زمینه پذیرش مهاجران افغانی واقع‌گرایانه عمل کند و با خلق تصاویر و مضامین روشن و مثبت یا حتی برعکس در این زمینه به عنوان ابزاری آگاهی‌بخش کارساز باشد.

روش پژوهش: تحلیلی-توصیفی بصورت کمی و کیفی می‌باشد چرا که در بیان داده‌ها و تحلیل نظر سنجی از روش SPSS استفاده شده است. جامعه آماری این پژوهش شامل خانواده، تحصیل، ازدواج، اشتغال، حکومت، اقامت و جنگ بعنوان شاخص اصلی می‌باشد.

یافته‌ها: بر اساس مدل مفهومی تحقیق، کدگذاری متغیرهای تحقیق شامل شخصیت‌پردازی، پذیرش خود و دیگران، اعتماد اجتماعی، سبک زندگی، امنیت اجتماعی، توسعه اقتصادی و سیاست‌گذاری انجام شده است. همبندطور موثرین عامل در پذیرش و عدم پذیرش مهاجران افغان از طریق مشاهده و نظرسنجی جنگ می‌باشد که هفتاد درصد افراد به آن اشاره کرده‌اند.

نتیجه‌گیری: سینمای دهه هشتاد ایران در پذیرش و عدم پذیرش مهاجران افغان در ایران نقش داشته است. همچنین در زمینه سیاست‌گذاری، عدم برنامه‌ریزی دولت و مراجع قانونی در مواجهه با مهاجرین افغان کاملاً مشهود است. **واژگان کلیدی:** تقابل اجتماعی، سینما، مهاجرت، افغانستان، ایران، جنگ، فقر و بیکاری، مهاجران افغان

مقدمه

مهاجرت یکی از پدیده‌های اجتماعی است که همگام با شکل‌گیری جوامع بشری در شکل‌ها و قالب‌های مختلف قابل شناسایی و بازیابی است. بشر اولیه برای یافتن غذا، سرپناه مناسب و بعدها زمین مناسب برای کشاورزی و نگهداری حیوانات اهلی مهاجرت را آغاز نمود. امروزه نیز با وجود شکل‌گیری واحدهای سرزمینی، مهاجرت تداوم داشته است. نگاهی کوتاه به پدیده مهاجرت حداقل در دو قرن گذشته، عواملی چون جنگ، فقر و بیکاری از مهم‌ترین عوامل مهاجرت‌های گروهی و فردی بوده است. مهم‌ترین شاهد این مدعا مهاجرت بخش قابل توجهی از ساکنان افغانستان به دلیل جنگ-های داخلی و خارجی در سه دهه گذشته است. مهاجرت گسترده اگرچه می‌تواند تأثیرات منفی اقتصادی، اجتماعی و روانی بسیار برای مهاجر داشته باشد، اما از سوی دیگر می‌تواند مسائل مثبت فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی نیز داشته باشد. سه دهه جنگ و ناآرامی در افغانستان و به تبع آن از بین رفتن زیربنای فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی این کشور، شاهد مهاجرت گسترده ساکنان این سرزمین بوده‌ایم. بخش قابل توجه این مهاجرت‌ها به کشورهای همسایه از جمله ایران و پاکستان صورت گرفت، چرا که وضعیت امنیتی بهتر، قرابت‌های فرهنگی و دسترسی آسان به این دو کشور همواره برای مهاجر افغان و سوسه‌انگیز بود. به این ترتیب همه این عوامل سبب گردید تا به صورت میانگین، میلیون‌ها افغان در سال‌های گذشته در این کشورها اقامت گزیده و به زندگی خود ادامه دهند (دوپری، ۱۳۷۹: ۹۲).

مهاجرت به مانند یک پدیده اجتماعی اگر چه می‌تواند آثار منفی و آسیب‌هایی برای مهاجر و کشور مهاجرپذیر داشته باشد، اما از سوی دیگر این مهاجرت‌ها می‌تواند نتایج و آثار مثبت فراوان برای کشور مهاجرپذیر و در نهایت شخص مهاجر داشته باشد. دستیابی به نیروی کار ارزان در حالی که دارای کمترین توقع اجتماعی است، اهمیت یافتن کشور مهاجرپذیر در مجامع بین‌المللی و ... می‌تواند از آثار مثبت مهاجرت باشد. در کنار آن رشد اقتصادی، فرهنگی و افزایش سطح آگاهی با دیدن فضای جدید، دستیابی به امنیت و ... می‌تواند از جمله آثار مثبت مهاجرت برای مهاجران باشد. مهاجرت گسترده افغان‌ها در سال‌های گذشته به کشور ایران نیز خارج از این آثار و پیامدها نبوده است و مهاجر افغان در کنار بهره‌برداری از نکات مثبت مهاجرت، عواقب منفی این مهاجرت را با تمام وجود درک کرده و

پس از بازگشت به کشور قطعاً تا سالها تحت تأثیر این آثار خواهد بود. در جوامع امروزی، رسانه‌ها به مثابه یکی از مهم‌ترین عوامل مؤثر در این زمینه نقش برجسته‌ای بر عهده دارند. رسانه‌ها از طریق ایجاد نگرش‌ها می‌توانند خرد جمعی افراد را در جهت پذیرش یا عدم پذیرش مهاجران سوق دهند. سینما به عنوان یکی از ارکان مهم رسانه‌ها در این راستا نقش مؤثرتری ایفا می‌کند. تصاویر فیلم‌های سینمایی همچون نقوشی برجسته، حافظه تاریخی و اجتماعی جوامع را شکل می‌دهند و اثر پایداری بر نوع شکل‌گیری نظام فکری و فرهنگی افراد جامعه دارند (زنجانی، ۱۳۸۶: ۱۸).

ایران یکی از مهم‌ترین کشورهای پذیرای مهاجران و پناهندگان افغانی است. با توجه به سابقه طولانی مهاجرت افغان‌ها به ایران و تعداد قابل توجه آنها، بررسی وضعیت افغان‌ها و پذیرش آنها از سوی جامعه ایران و تأثیر آن بر مدیریت شهری از اهمیت خاصی برخوردار است. در همین راستا حضور بیش از سی سال مهاجران افغانی در ایران مورد توجه بسیاری از اهالی فیلم‌سازان قرار گرفته و فیلم‌ها و سریال‌های مختلفی در رابطه با این موضوع ساخته شده‌اند و بسیاری از این فیلم‌ها با واکنش‌های مثبت و منفی در سطح داخلی و بین‌المللی روبرو شده‌است. در این پژوهش موضوع مورد مطالعه، بررسی نقش سینما در پذیرش و عدم پذیرش مهاجران افغانی در ایران با تأکید بر سینمای ایران در دهه هشتاد است. (نظریان، ۱۳۸۸: ۳۰).

در این مقاله به دلیل کمبود و حتی فقدان منبع موثق در خصوص اهمیت رابطه سینما در پذیرش و عدم پذیرش مسئله مهاجرت در ایران و با بررسی رابطه میان سینما و مهاجران افغان به یک نتیجه کلی در این خصوص خواهیم رسید که تا چه اندازه سینما در این خصوص تأثیر گذار بوده است.

لذا در ابتدا به بیان مسئله مهاجرت خواهیم پرداخت و سپس در این مجال سعی گردیده با بررسی نمونه‌های موردی و جامعه آماری به یک نتیجه‌گیری کلی در این خصوص برسیم.

چارچوب نظری

۱- اهمیت تحقیق

اهمیت پذیرش مهاجران افغان در ایران از اینجا نشأت می‌گیرد که هر چه میزان پذیرش بالایی از سوی ایرانیان ایجاد شود وضعیت زندگی مهاجران و تعامل‌های اجتماعی و فرهنگی آنها در جامعه ایران تسهیل و مثبت

۲-۳- اهداف فرعی

- ۱) بررسی تغییرات سبک زندگی مهاجرین افغانی در سینمای دهه هشتاد ایران
- ۲) بررسی تأثیر مهاجرین افغانی بر توسعه اقتصادی در سینمای دهه هشتاد ایران
- ۳) بررسی تأثیر مهاجرین افغانی بر امنیت اجتماعی در سینمای دهه هشتاد ایران
- ۴) بررسی تأثیر مهاجرین افغانی بر اعتماد اجتماعی در سینمای دهه هشتاد ایران
- ۵) بررسی تأثیر مهاجرین افغانی بر سیاست‌گذاری‌های صورت گرفته در سینمای دهه هشتاد ایران

۴- فرضیات تحقیق

۴-۱- فرضیه اصلی

سینمای دهه هشتاد ایران در پذیرش و عدم پذیرش مهاجران افغان در ایران نقش داشته است.

۴-۲- فرضیات فرعی

- ۱) تغییرات سبک زندگی مهاجرین افغانی در سینمای دهه هشتاد ایران دیده می‌شود.
- ۲) تأثیر مهاجرین افغانی بر توسعه اقتصادی در سینمای دهه هشتاد ایران دیده می‌شود.
- ۳) تأثیر مهاجرین افغانی بر امنیت اجتماعی در سینمای دهه هشتاد ایران دیده می‌شود.
- ۴) تأثیر مهاجرین افغانی بر اعتماد اجتماعی در سینمای دهه هشتاد ایران دیده می‌شود.
- ۵) تأثیر مهاجرین افغانی بر سیاست‌گذاری‌های صورت گرفته در سینمای دهه هشتاد ایران دیده می‌شود.

۵- واژه مهاجرت

به‌طور کلی، واژه مهاجرت در مفهوم به جابه‌جایی و انتقال جمعیت در مکان با تحرک جغرافیائی جمعیت استعمال می‌شود. در تعریف مهاجرت باید مفهوم عام کلمه را از مفهوم خاص آن جدا کرد: مهاجرت به معنای عام کلمه عبارت است از ترک سرزمین اصلی و سکونت در سرزمین دیگر به طور موقت یا دائم؛ و مهاجرت به معنای خاص آن عبارت است از نقل مکان انفرادی یا جمعی انسان‌ها با تغییر محل اقامت به‌طور دائم یا برای مدتی طولانی (بیش از یک سال). مهاجرت در معنای عام شامل مهاجرت‌های موقت روزانه، مهاجرت‌های فصلی برای کار، مهاجرت‌های میان مدت و بلند مدت و مهاجرت دائمی می‌باشد اما دو گونه نخست در تعریف

خواهد بود و بر این اساس از آثار منفی مهاجرت افغان‌ها در ایران کاسته خواهد شد. امر پذیرش اجتماعی مهاجران به مثابه سایر شهروندان در جامعه می‌تواند رهگشایی برای معضلات ناشی از مهاجرت این اقشار به کشور باشد و احساس عدم اعتماد و امنیت در میان هر دو گروه مهاجران و افراد جامعه را بهبود بخشد. اهمیت نقش سینما در این راستا به دلیل تأثیری است که بر اذهان جامعه دارد و می‌تواند در ایجاد نگرش‌های مردم در زمینه مهاجرت بسیار مفید و واقع‌گرایانه عمل کند و با خلق تصاویر و مضامین روشن و مثبت در این زمینه به عنوان ابزاری آگاهی‌بخش کارساز باشد. در این پژوهش با توجه به فقدان تحقیق در این زمینه و بررسی اهمیت رابطه سینما در پذیرش و عدم پذیرش مسئله مهاجرت در ایران تلاش بر این است که با مطالعه موردی فیلم‌های دهه هشتاد که با مضمون مهاجرت افغانها و وضعیت آنها در ایران ساخته شده‌اند بتوان تصویری دقیق از آنچه سینما از مهاجران ارائه کرده است و تأثیر آن را مورد بررسی قرار داد.

۲- سوال‌های پژوهش

۲-۱- سوال اصلی

آیا سینمای دهه هشتاد در پذیرش و عدم پذیرش مهاجران افغان در ایران نقش داشته است؟

۲-۲- سوالات فرعی

- ۱) آیا تغییرات سبک زندگی مهاجرین افغانی در سینمای دهه هشتاد ایران دیده می‌شود؟
- ۲) آیا تأثیر مهاجرین افغانی بر توسعه اقتصادی در سینمای دهه هشتاد ایران دیده می‌شود؟
- ۳) آیا تأثیر مهاجرین افغانی بر امنیت اجتماعی در سینمای دهه هشتاد ایران دیده می‌شود؟
- ۴) آیا تأثیر مهاجرین افغانی بر اعتماد اجتماعی در سینمای دهه هشتاد ایران دیده می‌شود؟
- ۵) آیا تأثیر مهاجرین افغانی بر سیاست‌گذاری‌های صورت گرفته در سینمای دهه هشتاد ایران دیده می‌شود؟

۳- اهداف پژوهش

۳-۱- هدف کلی

- ۱) بررسی نقش سینمای دهه هشتاد ایران در پذیرش و عدم پذیرش مهاجران افغان

اجتماع و مردم آن را با همه‌ی نقص‌ها و جنبه‌های مثبت و منفی باور دارد و می‌پذیرد (اردشیری، ۱۳۸۸، ۱۹). حرف زدن و رفتار کردن مطابق انتظارات دیگران را پذیرش اجتماعی می‌نامند. بنابراین پذیرش اجتماعی همانند یک پیوستاری است که در یک انتهای آن پذیرش اجتماعی خیلی بالا، یعنی افرادی قرار دارند که نظرات و تجربیات خود را در مصاحبه‌ها و پاسخگویی به سوالات تغییر شکل می‌دهند و در انتهای دیگر پذیرش اجتماعی پایین یعنی افرادی را شامل می‌شود که به هیچ وجه نظرات و تجربیات خود را تغییر شکل نمی‌دهند. گروهی از انسان‌ها همیشه مطابق با نظرات و اعتقادات خود صحبت می‌کنند. اگر از آنها در مورد موضوعی سؤال شود با صداقت به سوالات پاسخ می‌دهند، در عقاید خود ثابت قدم هستند و تحت هر شرایطی پاسخ یکسان به سوالات می‌دهند حتی اگر پاسخ‌های آنها طرد اجتماعی به دنبال داشته باشد. گروهی دیگر طوری حرف می‌زنند که مورد تأیید دیگران قرار بگیرند. اگر از آنها در مورد موضوعی سؤال شود به نحوی پاسخ می‌دهند که فکر می‌کنند دیگران دوست دارند آن طور پاسخ داده شود. سعی می‌کنند با قواعد و هنجارهای اجتماعی سازگاری نشان دهند و از طرد اجتماعی در امان بمانند (کریمی، ۱۳۸۸، ۵۹).

لذا از جمله عوامل مؤثر بر تغییرات و تحولات جمعیتی، مهاجرت بوده که از مهمترین عوامل خارجی تغییر تعداد و ساخت جمعیت است. پدیده مهاجرت موضوع جدیدی نبوده بلکه از اولین لحظه‌های حضور انسان بر کره زمین وجود داشته است. این موضوع سابقه‌ای کهن در تاریخ زندگی بشر دارد. انسان‌های مستقر در یک مکان جغرافیایی خاص بعد از کسب آگاهی و شناخت نسبی نسبت به نیازهای خود همواره بر آن بوده‌اند که در جهت رفع آنها برآیند. یکی از بهترین شیوه‌های دستیابی به خواسته‌های بشر در طول تاریخ، مهاجرت افراد از محل سکونت خود به مکان‌های دیگر بوده است. بر این اساس مهاجرت عبارت‌است از جابه‌جایی مردم از مکانی به مکانی دیگر برای کار یا زندگی. مردم معمولاً به دلیل دور شدن از شرایط یا عوامل نامساعد دورکننده‌ای مانند فقر، کمبود غذا، بلایای طبیعی، جنگ، بیکاری و کمبود امنیت مهاجرت می‌کنند. دلیل بعدی می‌تواند شرایط و عوامل مساعد جذب‌کننده مانند امکانات بهداشتی بیشتر، آموزش بهتر، درآمد بیشتر و مسکن بهتر در مقصد مهاجرت باشد.

خاص مهاجرت داخل نمی‌شوند. مهاجرت در مفهوم جمعیت شناختی کلمه با کوچ مداوم انسان در جوامع ابتدایی و کوچ عشایری و همچنین حرکات جغرافیایی کوتاه مدت مانند سفر یا مسافرت متمایز است و در مورد جمعیت‌هایی به کار می‌رود که نسبتاً استقرار یافته‌اند (نظریان، ۱۳۸۸؛ ۴).

جابه‌جایی یک فرد یا گروهی از افراد، چه به صورت عبور از یک مرز بین‌المللی و یا در مرزهای داخلی یک کشور را مهاجرت می‌گویند. پویایی جمعیت (شامل هر نوع جابه‌جایی انسان‌ها صرفنظر از مدت زمان)، ساختار و علت‌های ایجاد مهاجرت (شامل مهاجرت پناهندگان، آوارگان، مهاجرین اقتصادی، و افرادی که به واسطه سایر اهداف جابه‌جا می‌شوند). مهاجرت به شمار می‌رود (محمودیان، ۱۳۸۶؛ ۵۵).

در لغتنامه جمعیت شناسی سازمان ملل چنین تعریف شده است: «مهاجرت شکلی از تحرک جغرافیایی یا تحرک مکانی جمعیت است که بین دو واحد جغرافیایی صورت می‌گیرد این تحرک جغرافیایی، تغییر اقامتگاه از مبدأ یا محل حرکت به مقصد یا محل ورود می‌باشد. اینگونه مهاجرت‌ها را مهاجرت دائم گویند و باید آن را از اشکال دیگر حرکات جمعیت که متضمن تغییر دائمی محل اقامت نمی‌باشد، تفکیک کرد» (زنجانی، ۱۳۷۶؛ ۲۱۲).

۶- تعریف مفهومی پذیرش و عدم پذیرش

پذیرش یک فرایند شناختی پنهان است که به وسیله آن دو انتظار با هم مقایسه می‌شوند و عبارت است از جامعه‌پذیری فرد از طریق شکوفا کردن استعدادها بالقوه او به وسیله فراهم آوردن امکانات رشد شخصیت و تبدیل او به شخص یا فرد اجتماعی. در واقع، فرد در طی اجتماعی شدن به کسب هویت اجتماعی نایل می‌گردد و با پذیرش ارزش‌ها، هنجارها و آرمان‌ها و شیوه‌های زندگی تحت شرایط مطلوب قادر به تحقق استعدادهای بالقوه خود می‌گردد. داشتن گرایش‌های مثبت نسبت به افراد، تصدیق کردن دیگران و به طور کلی پذیرفتن افراد علی‌رغم برخی رفتار سردرگم‌کننده و پیچیده آنها. پذیرش اجتماعی مصداق اجتماعی از پذیرش خود (یکی از ابعاد سلامت روان) است. در پذیرش خود فرد نگرش مثبت و احساس خوبی در مورد خودش و زندگی گذشته دارد و با وجود ضعف‌ها و ناتوانی‌هایی که دارد همه جنبه‌های خود را می‌پذیرد. در پذیرش اجتماعی فرد،

از طریق رابطه متغیر مستقل و متغیر وابسته در این پژوهش و متغیرهای واسطه ای ترسیم شده است.

۲- روش نمونه‌گیری و انتخاب جامعه نمونه

در این تحقیق چنانچه پیشتر گفته شد به دلیل محدودیت موضوعی و جامعه آماری، روش نمونه‌گیری خاصی انجام نمی‌شود و تمام فیلم‌های سینمایی دهه هشتاد با موضوع مهاجرت افغان‌ها به عنوان نمونه تحقیق در نظر گرفته می‌شوند. بدین نحو که فیلم‌های سینمایی ایرانی دهه هشتاد مطابق با اهداف و فرضیات مطرح در تحقیق همخوانی داشته و جامعه نمونه را تشکیل می‌دهند و شامل ۵ فیلم هستند و سپس طبق نظر سنجی افراد یا مورد بررسی قرار دادن کدهای تعریف شده به انتخاب هر یک از این مقوله‌ها خواهند پرداخت.

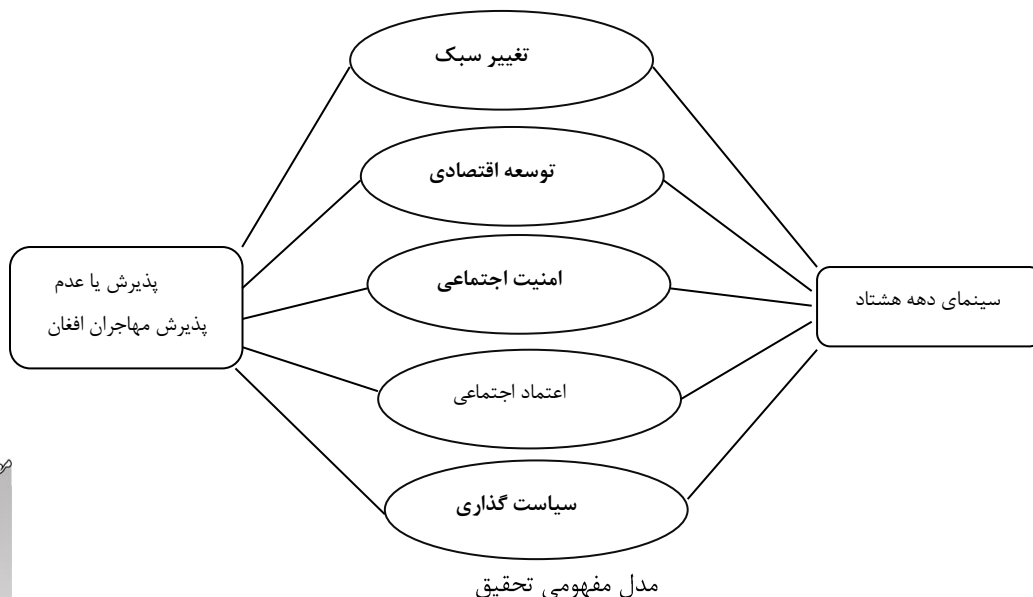
۳- جامعه آماری، جامعه نمونه تحقیق و معرفی آنها

جامعه آماری شامل ۵۰ نفر از افرادی که اهل فیم هستند و سن همه آنها حول ۳۰ و ۴۰ سال می‌باشد. این افراد از فیلم‌هایی که در ادامه با عنوان جامعه نمونه تحقیق یاد می‌شود، خاطراتی داشتند که حال با بررسی یک سری کد گذاری‌ها سعی شده به تاثیر آنها در پذیرش مهاجران افغان بپردازد. لازم بذکر است که جامعه آماری بصورت تصادفی و به اصطلاح رندوم انتخاب شده اند و با پرس کردن فرم نظر سنجی به نتایجی رسیدیم که در ادامه به آن اشاره خواهد شد.

اگرچه مهاجرت بشر برای مدت صدها هزار سال وجود داشته و دارد، اما «مهاجرت» در مفهوم مدرن به حرکت و کوچ افراد از یک ملیت یا کشور به کشور دیگر، که در آنجا شهروند نیستند، محسوب می‌شود. به‌طور ضمنی به اقامت درازمدت مهاجرت اطلاق می‌شود؛ توریست‌ها و بازدیدکنندگان موقتی و کوتاه مدت به‌عنوان مهاجر شناخته نمی‌شوند؛ اما با وجود این، مهاجرت فصلی کارگران و نیروی کار (به‌طور نمونه برای مدت کمتر از یک سال) اغلب به‌عنوان شکلی از مهاجرت به حساب می‌آیند. به بیان دقیقتر مهاجرت شکلی از تحرک جغرافیایی یا تحرک مکانی است که بین دو واحد جغرافیایی صورت می‌گیرد. این تحرک جغرافیایی، تغییر اقامتگاه از مبدأ یا محل حرکت به مقصد یا محل ورود است. این گونه مهاجرت‌ها را مهاجرت دایم گویند و باید آن را از اشکال دیگر حرکات جمعیت که متضمن تغییر دایمی محل اقامت نیست، تفکیک کرد (زنجانی، ۱۳۸۶، ۸).

روش تحقیق

در این پژوهش از روش تحلیل محتوای کیفی برای بررسی سینمای ایران در حیطه پدیده مهاجرت افغان‌ها به ایران استفاده می‌شود و واحد تحلیل در این پژوهش فیلم‌های دهه هشتاد سینمای ایران است که به موضوع مهاجرت افغان‌ها پرداخته و این پدیده را پوشش داده‌اند. این مدل براساس سوالات، اهداف و متغیرهای مطرح شده در تحقیق و ارتباط آنها با چارچوب نظری تحقیق

شاه گل مدتی بیخبر است. حوادث و تهدید حمله آمریکا به کشور افغانستان دلشوره‌های علی‌بخش را بیشتر می‌کند و او تصمیم می‌گیرد به کشورش افغانستان بازگردد که در این سفر طولانی با فراز و نشیب‌های زیادی روبرو می‌شود.

۴) حیران (۱۳۸۷) کارگردان: شالیزه عارف پور
داستان فیلم: ماهی دانش‌آموزی ایرانی که یک دختر روستایی است در مسیر مدرسه با حیران که اهل افغانستان است و در ایران دانشجویست، برخورد می‌کند و این برخورد باعث می‌شود مسیر زندگی ماهی به کلی تغییر کند. ماهی عاشق حیران می‌شود و به خاطر رسیدن به حیران والدین خود را رها می‌کند و به تهران می‌رود؛ و پس از کش و قوس‌های فراوان با او ازدواج می‌کند. در زمانی که او منتظر به دنیا آمدن پسرش هست حیران ناپدید می‌شود.

۵) گلچهره (۱۳۸۹) کارگردان: وحید موساییان
داستان فیلم: اشرف خان صاحب سینمای کابل است که پس سقوط دولت کمونیستی نجیب‌الله و تسلط مجاهدین بر کابل می‌خواهد سینمایش را بازسازی کند، اما یکپارچگی دولت دیری نمی‌پاید و جنگ‌های داخلی بار دیگر از خرابه‌های کابل سر برمی‌آورد و این جنگ به فیلم‌خانه ملی افغانستان نیز راه می‌یابد، جایی که تاریخ تصویری یک ملت در آن نهفته است.

۴- شاخص‌های جامعه آماری

شاخص‌های جامعه آماری که شامل فیلم‌های منتخب دهه هشتاد است در قالب نمودار در زیر به نمایش گذاشته شده است تا در نهایت به تحلیل کاملتری در این خصوص برسیم.

همان‌طور که از جدول و نمودار شاخص‌ها مشهود است کد گذاری‌ها و شاخص‌های جامعه آماری نشان می‌دهد که خانواده و جنگ مهم‌ترین و برجسته‌ترین شاخص‌های فیلم‌های مورد بررسی در این پژوهش هستند و پس از آن اقامت و اشتغال و مواجهه با حکومت به عنوان شاخص‌های مهم بعدی برای مهاجران افغان در ایران مطرح می‌شوند و ازدواج و تحصیل پس از دیگر شاخص‌ها کمترین اهمیت را در محتوای فیلم‌های مورد مطالعه دارند. با این وجود طی یک نظر سنجی با بررسی شاخص‌های مطرح به نتایج دقیق تری رسیدیم که در زیر بطور کامل آورده شده است.

جامعه نمونه تحقیق شامل فیلم‌های سینمایی دهه هشتاد ایران با موضوع مهاجرت افغان‌ها می‌باشد:

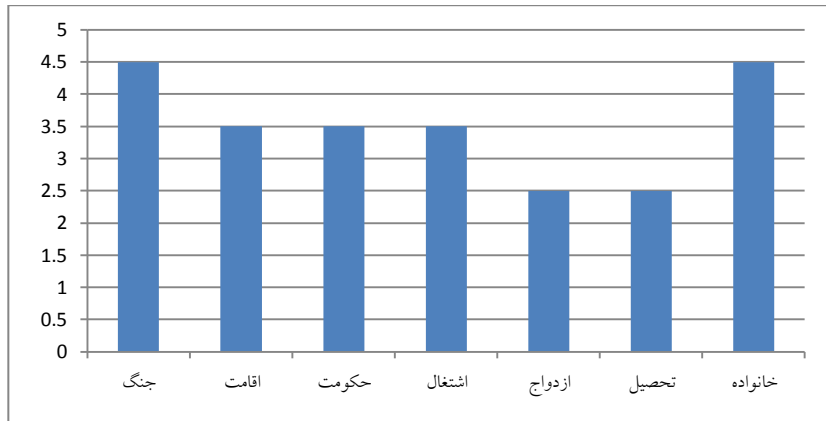
۱) عروس افغان (۱۳۸۲) کارگردان: ابوالقاسم طالبی
داستان فیلم: قصه جوانی افغانی به نام گل محمد است که برای تهیه شیربهای دختری که سخت به او دل بسته است، به پاکستان می‌رود و در آنجا به کارهای مختلفی چون روزنامه فروشی، جارو کشی و... مشغول می‌شود. گل محمد زمانی به افغانستان برمی‌گردد که رژیم طالبان عوض شده و به او خبر می‌دهند که در غیاب او، دختر مورد نظرش ازدواج کرده است. گل محمد غمگین و افسرده به خانه آنها می‌رود، اما متوجه می‌شود که خواهر نامزدش ازدواج کرده و دختر مورد نظر او همچنان منتظر گل محمد است.

۲) من بن لادن نیستم (۱۳۸۳) کارگردان: احمد طالبی نژاد

داستان فیلم: لطیف بکتاش، افغانی مقیم ایران که دارای همسر و یک فرزند دختر سه ساله است، به دلیل نداشتن کارت اقامت باید تا پایان سال ۲۰۰۴ ایران را ترک کند. او هنگام انتقال به افغانستان، پیش از رسیدن به مرز می‌گریزد و برای دیدار همسر و دخترش به تهران می‌آید. سرکار لطفی مأمور دستگیری افغانی‌های بدون کارت، به تعقیب او می‌پردازد. لطیف ناگزیر وارد مدرسه-ای می‌شود و معلم و تعدادی از بچه‌های گروه سرود را گروگان می‌گیرد. بچه‌ها که درمی‌یابند او برخلاف دیگر افغانی‌ها هنرمند است به همدلی با او می‌پردازند. مربی سرود، پدر و مادر یکی از بچه‌ها و آبدارچی مدرسه هم هر کدام مسائل و مشکلات زندگی خودشان را بیان می‌کنند. هرچه رابطه لطیف و بچه‌ها با محبت و تفاهم پیش می‌رود اما بیرون همه در صدد هستند بچه‌ها را نجات دهند. لطیف برای آزادی بچه‌ها اول طلب هواپیما و بعد گزارشگر و فیلمبردار تلویزیون می‌کند تا از این طریق موقعیت خود را بازگو کند. سرانجام بچه‌ها پی می‌برند که اسلحه لطیف فقط یک اسباب بازی است. آخرین خواسته لطیف دیدن زن و دخترش است، در حالی که سروان لطفی دستبند به او می‌زند، لطیف به زن و بچه اش می‌گوید که به زودی همدیگر را خواهند دید.

۳) آخرین ملکه زمین (۱۳۸۵) کارگردان: محمدرضا عرب

داستان فیلم: علی‌بخش جوان مهاجر افغانی که در ایران مشغول به کار است از خانواده به خصوص همسرش

نمودار ۱: شاخص‌های مهم برای جامعه آماری

سنجی به نتایجی رسیدیم که بطور کامل ذکر خواهد شد. پاسخ سوالات در شش سوال اول در قالب یک جدول با توضیح کلی آورده شده و الباقی بصورت نوشتاری با اثبات روش spss نگارش شده و مقاله را به روش کمی سوق می‌دهد.

۱- "در فیلم عروس افغان کدام عامل بیشترین تاثیر را در پذیرش مهاجران افغان دارد؟"

الف) خانواده ب) کمبود اشتغال و شرایط اقامت آسان ج) حکومت و جنگ در افغانستان د) تحصیل ه) گزینه ب و ج

فیلم عروس افغان

	Cumulative Percent	Valid Percent	Percent	Frequency
خانواده	12.0	12.0	11.8	6
کمبود اشتغال و شرایط اقامت آسان	28.0	16.0	15.7	8
حکومت و جنگ در افغانستان	44.0	16.0	15.7	8
گزینه ب و ج	100.0	56.0	54.9	28
Total	100.0	98.0	50	
Missing System		2.0	1	
Total		100.0	51	

در بررسی صورت گرفته توسط روش spss مهم ترین تاثیر را خانواده و کمبود اشتغال داشته است چرا که گزینه ب و ج را شامل میشود و جواب ۵۶٪ افراد را به خود اختصاص داده است.

۲- "در فیلم من بن لادن نیستم کدام عامل بیشترین تاثیر را در پذیرش مهاجران افغان دارد؟"

الف) خانواده ب) کمبود اشتغال و شرایط اقامت آسان ج) حکومت و جنگ در افغانستان د) تحصیل ه) همسایگی با ایران

۵- تعریف متغیرها و مراحل کدگذاری آنها

در مرحله اول با توجه به مدل مفهومی تحقیق و تعاریف عملیاتی از طریق مقوله بندی داده‌ها، طبقات زیر مشخص شده است:

جدول ۱: طبقه‌بندی و مقوله‌بندی داده‌ها

طبقات	تعاریف
شخصیت	داستان فیلم او را تعریف می‌کند.
پذیرش	در مقابل هویت خود و اجتماع مقاومت نمی‌کند.
اعتماد	با دیگران تعامل و تعاون دارد.
سبک زندگی	به سان یک انسان و شهروند معمولی و طبیعی زندگی می‌کند.
امنیت	هنجارها را رعایت می‌کند.
توسعه	به تولید و ایجاد ارزش می‌پردازد.
سیاست‌ها	نیازهای اولیه‌اش تأمین می‌شود و مانند شهروندان اصلی مورد حمایت قرار می‌گیرد.

۶- بررسی فرم نظر سنجی

طبق بررسی های صورت گرفته از جامعه آماری شامل ۵۰ نفر از افرادی که اهل فیم هستند و سن همه آنها حول ۳۰ و ۴۰ سال می باشد به نتایجی رسیدیم که در ادامه به آنها پرداخته خواهد شد.

شاخص‌های فیلم	عروس افغان	من بن لادن نیستم	آخرین ملکه زمین	حیران	کلچره
عروس افغان	+	+	+		
من بن لادن نیستم		+	+		
آخرین ملکه زمین			+		
حیران				+	
کلچره					+

لازم بذکر است که جامعه آماری بصورت تصادفی و به اصطلاح رندوم انتخاب شده اند و با پر کردن فرم نظر

حیران

Cumulative Percent	Valid Percent	Percent	Frequency	
18.0	18.0	17.6	9	خانواده
20.0	2.0	2.0	1	کمبود اشتغال و شرایط اقامت آسان
22.0	2.0	2.0	1	حکومت و جنگ در افغانستان
34.0	12.0	11.8	6	تحصیل
100.0	66.0	64.7	33	گزینه الف و د
	100.0	98.0	50	Total
		2.0	1	Missing System
		100.0	51	Total

در فیلم حیران بیشترین عامل موثر در پذیرش مهاجران افغان را خانواده و تحصیل داشته است چرا که گزینه ه شامل هر دو آنها معرفی شده است.

۵- در فیلم گلچهره کدام عامل بیشترین تاثیر را در پذیرش مهاجران افغان دارد؟

الف) خانواده ب) کمبود اشتغال و شرایط اقامت آسان
ج) حکومت و جنگ در افغانستان د) تحصیل
ه) همسایگی با ایران

گلچهره

Cumulative Percent	Valid Percent	Percent	Frequency	
10.0	10.0	9.8	5	خانواده
24.0	14.0	13.7	7	کمبود اشتغال و شرایط اقامت آسان
88.0	64.0	62.7	32	حکومت و جنگ در افغانستان
96.0	8.0	7.8	4	تحصیل
100.0	4.0	3.9	2	همسایگی با ایران
	100.0	98.0	50	Total
		2.0	1	Missing System
		100.0	51	Total

بی شک موثرترین عامل در پذیرش مهاجران افغان در فیلم گلچهره حکومت و جنگ در افغانستان بوده است چون الباقی گزینه ها زیر ۱۴٪ پاسخ افراد بوده است این در حالی است که حکومت و جنگ رای ۶۴٪ فراد را شامل شد.

۶- بیشترین تاثیر پذیری مهاجرت افغان ها به ایران از بین شاخص های زیر کدام بوده است؟

الف) خانواده و ازدواج ب) کمبود اشتغال و شرایط اقامت آسان نسبت به بقیه کشورهای تقریبا پیشرفته
ج) حکومت و جنگ در افغانستان د) تحصیل
ه) همسایگی با ایران

من بن دلادن نیستم

Cumulative Percent	Valid Percent	Percent	Frequency	
10.0	10.0	9.8	5	خانواده
20.0	10.0	9.8	5	کمبود اشتغال و شرایط اقامت آسان
92.0	72.0	70.6	36	حکومت و جنگ در افغانستان
100.0	8.0	7.8	4	تحصیل
	100.0	98.0	50	Total
		2.0	1	Missing System
		100.0	51	Total

در این سوال جواب ۷۲٪ افراد حکومت و جنگ در افغانستان بوده است این در حالی است که ۱۰٪ به خانواده و ۱۰٪ به کمبود اشتغال و تنها ۸٪ به تحصیل رای داده اند.

۳- در فیلم آخرین ملکه زمین کدام عامل بیشترین تاثیر را در پذیرش مهاجران افغان دارد؟

الف) خانواده ب) کمبود اشتغال و شرایط اقامت آسان
ج) حکومت و جنگ در افغانستان د) گزینه الف و ج
ه) همسایگی با ایران

آخرین ملکه زمین

Cumulative Percent	Valid Percent	Percent	Frequency	
16.0	16.0	15.7	8	خانواده
24.0	8.0	7.8	4	کمبود اشتغال و شرایط اقامت آسان
38.0	14.0	13.7	7	حکومت و جنگ در افغانستان
100.0	62.0	60.8	31	گزینه الف و ج
	100.0	98.0	50	Total
		2.0	1	Missing System
		100.0	51	Total

همانطور که در روش بررسی روش SPSS به آن رسیدیم، خانواده و کمبود اشتغال و البته شرایط اقامت آسان در این نظر سنجی با رای اکثریت یعنی ۶۲٪، به عنوان بیشترین تاثیر فیلم آخرین ملکه زمین معرفی شد.
۴- در فیلم حیران کدام عامل بیشترین تاثیر را در پذیرش مهاجران افغان دارد؟

الف) خانواده ب) کمبود اشتغال و شرایط اقامت آسان
ج) حکومت و جنگ در افغانستان د) تحصیل
ه) گزینه الف و د

شاخص حکومت و جنگ

Cumulative Percent	Valid Percent	Percent	Frequency	
14.0	14.0	13.7	7	عروس افغان
22.0	8.0	7.8	4	من بن لادن نیستم
34.0	12.0	11.8	6	آخرین ملکه زمین
38.0	4.0	3.9	2	حیران
100.0	62.0	60.8	31	گلچهره
	100.0	98.0	50	Total
		2.0	1	Missing System
		100.0	51	Total

تاثیر مهاجرت

Cumulative Percent	Valid Percent	Percent	Frequency	
8.0	8.0	7.8	4	خانواده و ازدواج
20.0	12.0	11.8	6	کمبود اشتغال و شرایط اقامت
86.0	66.0	64.7	33	حکومت و جنگ در افغانستان
96.0	10.0	9.8	5	تحصیل
100.0	4.0	3.9	2	همسایگی با ایران
	100.0	98.0	50	Total
		2.0	1	Missing System
		100.0	51	Total

۸- نقش سینمای ایران در کدام یک از شاخص های زیر در روند پذیرش مهاجران افغان تاثیرگذار تر بوده و بیشتر در فیلم به آن اشاره شده است؟
 الف) خانواده ب) کمبود اشتغال و شرایط اقامت آسان
 ج) حکومت و جنگ در افغانستان د) تحصیل ه) همسایگی با ایران

همانطور که از جدول بالا مشخص است، از نظر افراد بیشترین تاثیر مهاجران افغان به ایران شاخص جنگ در افغانستان بوده است. شاخص خانواده و ازدواج ۸٪، کمبود اشتغال ۱۲٪، تحصیل ۱۰٪ و عامل همسایگی با ایران ۴ درصد پاسخ افراد را به خود اختصاص داد.

هفتاد درصد این افراد از فیلم هایی که با عنوان جامعه نمونه تحقیق یاد شد، خاطراتی داشتند که با یادآوری موضوع آنها به گزینه جنگ اشاره کردند.

در این نظر سنجی بیست درصد به خانواده و کمبود اشتغال و درصد کمی به علت تحصیل اشاره شد.

در بین نظرات اعلام شده در قسمت توضیحات بیشتر افراد به مقوله فقر و مشکلات از قبیل نبود امکانات کافی حتی نبود آب آشامیدنی سالم اشاره کردند.

در جنگ رخ دادن این مسائل بسیار ساده جلوه می کند تا جایی که پس از بررسی این شاخص جدید که در نظر سنجی به آن برخوردیم به اهمیت این موضوع رسیدیم.

بطور مثال اینکه شصت درصد آب های آشامیدنی افغانستان آلوده به مدفوع است خود بیانگر این مهم می باشد که افراد برای دستیابی به کیفیت یک زندگی بهتر کشور را ترک کردند.

سوالات دیگری در این نظر سنجی مطرح شد با عنوان:

۷- کدام فیلم در زمینه شاخص حکومت و جنگ بیشترین اشارات را داشته است؟

الف) عروس افغان ب) من بن لادن نیستم ج) آخرین ملکه زمین د) حیران ه) گلچهره

از آنجایی که مشهود است فیلم گلچهره بیشتر روحیه جنگ طلبانه داشت و انتخاب ۶۲ درصد افراد نیز در این نظر سنجی گزینه (ه) بود.

نقش سینمای ایران

Cumulative Percent	Valid Percent	Percent	Frequency	
8.0	8.0	7.8	4	خانواده
48.0	40.0	39.2	20	کمبود اشتغال و شرایط اقامت آسان
76.0	28.0	27.5	14	حکومت و جنگ در افغانستان
88.0	12.0	11.8	6	تحصیل
100.0	12.0	11.8	6	همسایگی با ایران
	100.0	98.0	50	Total
		2.0	1	Missing System
		100.0	51	Total

باز هم پاسخ بیشتر افراد گزینه (ب) کمبود اشتغال و شرایط اقامت آسان در ایران بوده است.

۹- عامل نزدیکی به ایران در کدام یک از گزینه های زیر در روند پذیرش مهاجران افغان بیشتر بوده است؟

الف) عروس افغان ب) من بن لادن نیستم ج) آخرین ملکه زمین د) حیران ه) گلچهره خ) هیچکدام

درصد کمی از افراد به فیلم های مذکور اشاره داشتند و گزینه هیچکدام جزو آرا بالا در این نظر سنجی بود.

و پاسخ بلی جزو ۷۲ درصد افراد مورد محاسبه قرار گرفت و حتی در قسمت توضیحات بیشتر ذکر شده بود افرادی به این مقوله که بدلیل جنگ در این کشور با تحت تاثیر قرار دادن ایرانیان این مهم ساده جلوه می نموده است.

حتی افرادی به این اشاره داشتند که اگر این اتفاق نمی افتاد اشتغال زایی برای جوانها اینقدر دچار معضل نمی شد. چرا که افغانها با کار کردن بیشتر و دستمزد کمتر سعی در بهتر کردن شرایط خود دارند و کارهای اصلی در ساختمان سازی را بدست گرفتند.

مدت زمان مورد نیاز برای تربیت نیروی جوان ایرانی و کسب مهارت مهاجران افغان در این سالها، علت اصلی این چالش بزرگ است.

۱۲- "جنگ در بین بقیه شاخص های اصلی پذیرش مهاجران افغان از جمله بیکاری و فقر و یا تحصیلات بیشتر از جمله تاثیر گزار ترین عوامل بوده است که پیامد هایی شامل بهبود اوضاع کار نیز داشته است. اما آیا کمکی به ایران در این بین داشته است و یا فقط متحمل ضررهایی در این بین شده ایم؟
(الف) بله (ب) خیر

جنگ شاخص اصلی

Cumulative Percent	Valid Percent	Percent	Frequency
56.0	56.0	54.9	28
100.0	44.0	43.1	22
	100.0	98.0	50
		2.0	1
		100.0	51
			Missing System
			Total

این سوال کامل مربوط به ایران و دید یک ایرانی به کشور خودمان بوده و جواب بلی و خیر تا حدودی برابر می باشد و در قسمت توضیحات جایگزینی نیروی افغان به جای نیروی ایرانی از تاثیرات منفی این روند ذکر شد.

نتیجه گیری

متغیرهای قابل سنجش در مدل مفهومی تحقیق در این مقاله، با تحلیل متغیرهای قابل سنجش در مدل مفهومی تحقیق و یافته های پژوهش که از طریق مشاهده و نظر سنجی در خصوص ۵ فیلم نمونه تحقیق به دست آمد، آنچه که در این روند نقطه عطف و توجه بوده است بررسی نقش سینما در پذیرش و عدم پذیرش

عامل نزدیکی به ایران

Cumulative Percent	Valid Percent	Percent	Frequency
12.0	12.0	11.8	6
24.0	12.0	11.8	6
32.0	8.0	7.8	4
36.0	4.0	3.9	2
40.0	4.0	3.9	2
100.0	60.0	58.8	30
	100.0	98.0	50
		2.0	1
		100.0	51
			Missing System
			Total

۱۰- "مهاجرت به عنوان عامل بیکاری در کدام یک از فیلم های زیر مشهود است؟"

(الف) عروس افغان (ب) من بن لادن نیستم (ج) آخرین ملکه زمین (د) حیران (ه) گلچهره (خ) گزینه الف و ب

مهاجرت به عنوان بیکاری

Cumulative Percent	Valid Percent	Percent	Frequency
16.0	16.0	15.7	8
28.0	12.0	11.8	6
36.0	8.0	7.8	4
44.0	8.0	7.8	4
48.0	4.0	3.9	2
100.0	52.0	51.0	26
	100.0	98.0	50
			Missing System
			Total

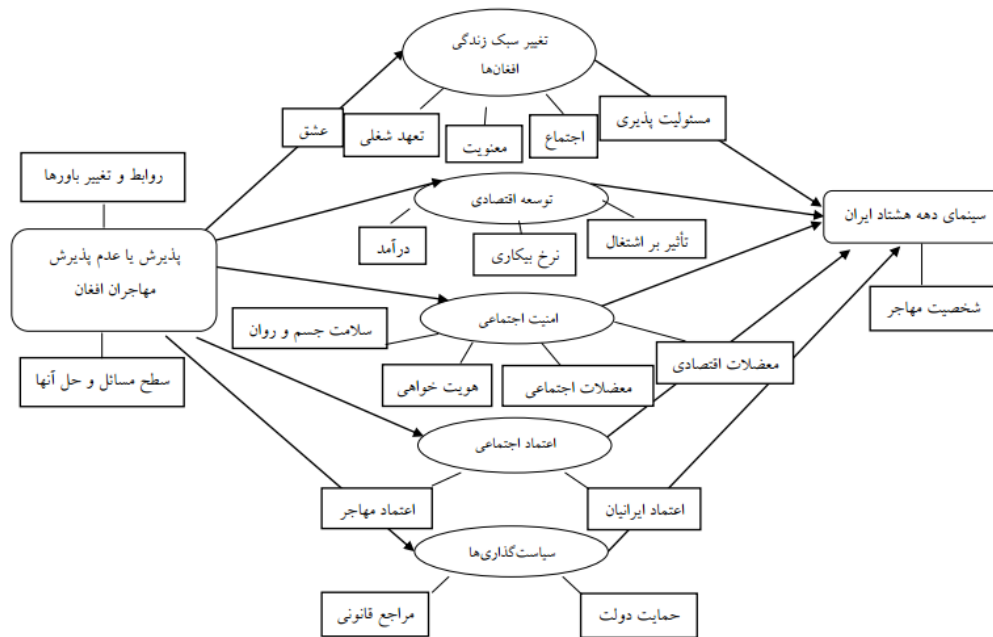
عروس افغان و من بن لادن نیستم نیز در کنار گزینه های مطرح شده آمار بالاتری داشت و البته گزینه آخر جواب اکثریت افراد می شد.

همچنین مطرح شد:

۱۱- "آیا سینمای ایران در آن سالها در روند پذیرش مهاجران افغان تاثیر گذار بوده اند؟"
(الف) بله (ب) خیر

روند پذیرش

Cumulative Percent	Valid Percent	Percent	Frequency
72.0	72.0	70.6	36
100.0	28.0	27.5	14
	100.0	98.0	50
			Missing System
			Total

۳- بر طبق مشاهدات و یافته‌ها در مورد به تصویر کشیدن تأثیر مهاجران افغانی بر توسعه اقتصادی در سینمای دهه هشتاد ایران آنچه قابل استنباط است اینکه در اکثر موارد حضور مهاجران افغان به عنوان عاملی در جهت افزایش نرخ بیکاری ترسیم شده است. بنابراین نگرش سینمای دهه هشتاد ایران است که مهاجران افغان تأثیری منفی بر توسعه اقتصادی ایران دارند.

۴- براساس نتایج کدگذاری‌های مقوله امنیت اجتماعی مهاجرین افغانی با تأثیر منفی بر امنیت اجتماعی در سینمای دهه هشتاد ایران تصویر شده‌اند.

۵- داده‌های به دست آمده از کدگذاری اعتماد اجتماعی در فیلم‌های مورد بررسی حاکی از این است که مهاجرین افغانی در سینمای دهه هشتاد ایران با تصویر و تأثیری مثبت بر اعتماد اجتماعی نمایش داده می‌شوند.

۶- بر طبق مشاهدات و نتایج کدگذاری‌های فیلم‌های مورد مطالعه عدم سیاستگذاری‌ها و حتی سیاستگذاری‌های منفی کاملاً مشهود است بنابراین تأثیر مهاجرین افغان بر سیاستگذاری‌های صورت گرفته در سینمای دهه هشتاد ایران با تصاویری منفی ترسیم می‌شوند که حاکی از عدم برنامه‌ریزی دولت در مواجهه با مهاجرین افغان است.

مهاجران افغانی در ایران با تأکید بر سینمای دهه هشتاد ایران بوده است که نتایج پژوهش به شرح زیر است:

با توجه به یافته‌های تحقیق در اکثر فیلم‌های مورد بررسی، شخصیت‌پردازی مهاجران افغان در قالب افرادی جوان از طبقه فقیر جامعه و با شغل کارگری انجام شده است. همچنین حوزه دیالوگ‌های شخصیت‌های تحقیق بیشتر در مورد مسائل شخصی و خانوادگی و اقتصادی و اجتماعی است.

اثبات فرضیه

بنابر نتایج تحقیق، نتیجه آزمون فرضیات تحقیق به این نحو است که:

۱) بر طبق یافته‌های تحقیق در پاسخ به فرضیه اصلی تحقیق یعنی اینکه سینمای دهه هشتاد ایران در پذیرش و عدم پذیرش مهاجران افغان در ایران نقش داشته است؛ باید اذعان کرد که این فرضیه بیشتر در جهت کارکرد پذیرش مهاجران افغان از سوی سینمای دهه هشتاد ایران قابل اثبات و دفاع است.

۲- بر طبق داده‌های تحقیق و تجزیه و تحلیل آنها، آنچه از نتایج کدگذاری سبک زندگی مهاجرین افغان در سینمای دهه هشتاد ایران برمی‌آید این است که تغییرات سبک زندگی مهاجران افغانی قابل مشاهده و ترسیم است و تصویر کلی از مهاجرین افغان در فیلم‌های نمونه تحقیق در این زمینه بیشتر مثبت و در جهت پذیرش مهاجران افغان نمایش داده شده است.

پیشنهادات تحقیق

مطرح شده بود. در این بین سینمای ایران در همان دهه هشتاد با تولید فیلم‌هایی در این زمینه که بیشترین مانور را در زمینه جنگ و البته خانواده داشت بی‌تاثیر در این زمینه نبوده است.

کشور افغانستان در زمینه مهاجرت ساکنان آن و همچنین سطح فقر در لیست ابتدایی قرار دارد. مهاجرت افغان‌ها در سه دهه اخیر به دلایل مختلفی چون؛ نبود امنیت، انقلابات و اصلاحات مکرر کمونیستی در کشور برای تغییر زیرساخت‌های اجتماعی، جنگ داخلی، سربازگیری اجباری، قتل عام، نقض حقوق بشر، انهدام مراکز اقتصادی و سیاست زمین سوخته، مداخله شوروی و مقاومت منفی و پیروزی انقلاب اسلامی در ایران و شعار امت واحد اسلامی صورت گرفته است.

مبدا مهاجران افغانی به کشورهای همسایه به خصوص ایران و پاکستان صورت گرفت در واقع بیشترین درصد و میزان مهاجران افغانی توسط کشورهای ایران و پاکستان پذیرفته شده اند. که این امر به دلایلی از جمله همسایگی و مرز طولانی، اشتراکات فرهنگی، مخالفت این کشورها با استقرار نظام کمونیستی و حمایت از مجاهدین را می‌توان نام برد.

مهاجرت، مشکلات اجتماعی، اقتصادی و جمعیتی مختلفی را بر جا می‌گذارد و تبعاً هم کشور مبدأ و مقصد از آن برخوردار می‌شوند. تعطیلی مراکز تولیدی کوچک، از بین رفتن کشاورزی در مناطق مختلف، تغییرات فرهنگی در سطح خانواده و سپس سطح کلان آن و ... در کشور مبدأ و همچنین از بین رفتن موازنه اقتصادی در زمینه عرصه و تقاضای کار، افزایش بیکاری و ... در کشور مقصد می‌گردد.

هر چند در کنار این موارد منفی می‌توان به موارد مثبت دیگر مهاجرت اشاره نمود که البته در قبال آسیب‌های مهاجرت برای کشور مبدأ از اهمیت کمتری برخوردار هستند.

منابع و مأخذ

ابراهیمی، م.، ۱۳۹۱، ساختارهای اجتماعی مبهم؛ مهاجرت بی‌قاعده، بازارهای کار اروپا و دولت رفاه، انتشارات دانشگاه تهران.
 اردشیری، م.، ۱۳۸۸، بررسی رابطه میان درگیری نقش (ابهام نقش، پذیرش نقش و رضایت نقش) با انسجام تیمی و رضایت فوتبالیست‌های شرکت کننده در نهمین المپیاد ورزشی، دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی دانشگاه چمران اهواز.

۱) پرداختن سینماگران و فعالان عرصه هنر به مسئله مهاجرت در تولید فیلم‌ها و سناریوها و باز نمود مسائل و مشکلات این قشر از جامعه می‌تواند اذهان مردم را برای درک مهاجران افغان یاری کرده و تصویر دقیق‌تری از زندگی این افراد در جامعه را ترسیم کند و از این طریق می‌توان در جهت بهبود و ارتقای زندگی مهاجران گام‌های عملی برداشت.

۲) ساخت و تهیه تولیدات سینمایی و تلویزیونی و مستندات در زمینه زندگی مهاجران افغان با رویکردهای جامعه‌شناختی و روانشناسی در جهت شناخت بیشتر ابعاد زندگی آنها در جامعه ایران و به فراخور آن، اقدام در جهت بهبود وضعیت مهاجران می‌تواند بسیار راهگشا و مفید باشد.

۳) همچنین از طریق سیاست‌گذاری‌های فرهنگی در زمینه مهاجرت در رسانه‌ها می‌توان در مورد خلاءهای قانونی در این حیطه به طور کاربردی و مؤثرتر به نهادهای مسئول اطلاع‌رسانی کرد و اذهان آنها را به مسائل مهاجران افغان معطوف کرد.

۴) با توجه به جنبه نوآوری تحقیق بایستی اذعان نمود که به دلیل اهمیت پرداختن به چنین موضوعاتی هم در حیطه اجتماعی و فرهنگی و هم در عرصه اقتصادی و سیاسی به محققین و پژوهشگران در این زمینه‌ها قابل توصیه است.

۵) همچنین انجام پژوهش در زمینه مسئله مهاجرت افغان‌ها به ایران می‌تواند بسیاری از مسائل متقابل جامعه ایران و مهاجرین را به طور علمی و پژوهشی بازنمایی کند و در جهت رفع خلاءهای قانونی، سیاسی و اجتماعی جهت برنامه‌ریزی و سیاست‌گذاری‌ها برای مسئولان و سیاست‌گذاران راهگشا باشد زیرا یکی از مهم‌ترین شاخص‌های توسعه اجتماعی و اقتصادی در جوامع امروزی چگونگی برخورد آنها با مهاجران است لذا از این جهت تحقیق در زمینه موضوع این پژوهش دارای اهمیت بسیاری است.

۶) همچنین تحقیقاتی نظیر پایان‌نامه حاضر می‌تواند به سینماگران به عنوان فرهنگ‌سازان جامعه در زمینه مهاجرت و مهاجران نگرشی دقیق از واقعیت جامعه مهاجران و مسائل آنها ارائه کند.

طبق بررسی‌های صورت گرفته و جامعه آماری نشان از تاثیر حکومت افغانستان و جنگ در این کشور، علت اصلی مهاجرت افغانها در بین شاخص‌های

زنجانی، حبیب ا...، ۱۳۷۶، تحلیل جمعیت‌شناختی، تهران، سمت، ص ۲۱۲.

زین‌آبادی، م.، ۱۳۸۷، تئوری‌ها و نظریات مربوط به اعتماد اجتماعی در جامعه، پژوهشنامه اعتماد اجتماعی، پژوهشکده تحقیقات استراتژیک، شماره ۱۶، صفحه ۶ تا ۳۹.

سایت رسمی سازمان آمار.

سجاد پور، ف.، و جمالی سوسفی، ا.، ۱۳۹۵، زنان افغان مهاجر و چالش‌های بازگشت به وطن (مطالعه موردی: زنان مهاجر افغان ساکن شهر مشهد)، مجله پژوهش-های انسان‌شناسی ایران، شماره ۲، صفحه ۱۳۱ تا ۱۵۱.

شاطریان، م. و گنجی پور، م.، ۱۳۸۹، تأثیر مهاجرت افغان‌ها بر شرایط اقتصادی و اجتماعی شهر کاشان، نشریه پژوهش و برنامه ریزی شهری، شماره ۳، صفحه ۸۳ تا ۱۰۱.

شیرزادی، ر.، ۱۳۹۱، نوسازی، توسعه، جهانی شدن (مفاهیم، مکاتب، نظریه‌ها)، انتشارات آگه.

صادقی، ر.، ۱۳۹۰، سازگاری اجتماعی- جمعیتی نسل دوم افغان‌ها در ایران، کتاب ماه علوم اجتماعی، شماره ۴۲، صفحه ۱۰۱ تا ۱۰۳.

صادقی، ف.، ۱۳۸۶، دولت ایران و مهاجرین افغان: تغییر سیاست و تحول هویت، مجله مطالعات و تحقیقات اجتماعی در ایران، شماره ۵۰، صفحه ۷ تا ۲۲.

صادقی فسایی، س.، و نظری، ح.، ۱۳۹۵، بچه افغانی: شکل‌گیری تصور از خود و دیگری در تجربه زندگی روزمره نوجوانان افغان، مجله مطالعات و تحقیقات اجتماعی در ایران، شماره ۱۹، صفحه ۴۳۷ تا ۴۵۶.

صفری، ر.، ۱۳۹۱، تاریخ شفاهی مهاجران افغان در اصفهان (با تکیه بر کارکردهای آموزشی)، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه یزد.

طارزاری، ط.، ۱۳۹۲، رابطه میزان سرمایه اجتماعی با احساس امنیت اجتماعی (مطالعه موردی مهاجران افغان ساکن تهران)، دانشگاه علامه طباطبایی.

غفاری، غ.، ۱۳۸۳، اعتماد اجتماعی در ایران: تحلیل یافته‌های پیمایش ارزش‌ها و نگرش‌های ایرانیان، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، دفتر طرح‌های ملی.

فلیک، الف.، ۱۳۸۷، درآمدی بر تحقیق کیفی، ترجمه هادی جلیلی، نشر نی.

کریمی موغاری، ز.، ۱۳۹۱، تأثیر مهاجرین افغانی بر سطح دستمزد و اشتغال در ایران، دانشگاه مازندران،

ال‌بیکر، ت.، ۱۳۸۶، نحوه انجام تحقیقات اجتماعی، ترجمه هوشنگ نایبی، نشر نی.

الوانی، مهدی، تصمیم‌گیری و خط مشی دولتی، تهران: سمت، ۱۳۸۶.

بلیکی، ن.، ۱۳۸۴، طراحی پژوهش‌های اجتماعی، ترجمه حسن چاوشیان، نشر نی.

بیات، ب.، ۱۳۸۸، جامعه‌شناسی احساس امنیت، انتشارات امیرکبیر.

پارسونز، و.، ۱۳۹۲، مبانی سیاست‌گذاری و تحلیل سیاست‌ها، ترجمه حمیدرضا ملک محمدی، پژوهشکده مطالعات راهبردی.

تامپسون، ج.، ۱۳۸۹، رسانه‌ها و مدرنیته: نظریه اجتماعی رسانه‌ها، ترجمه مسعود اوحدی، انتشارات سروش.

تنهایی، ح.، و خرمی، ش.، ۱۳۸۸، بررسی رابطه جامعه‌شناختی باورهای دینی و سبک زندگی براساس نظریه و روش گافمن، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد اراک.

تیلور، د.، ۲۰۱۴، تنظیم مجدد راه حل‌ها برای مهاجرین افغان: نقش سازمان‌های غیردولتی بشری، نشریه بررسی مهاجرات اجباری، شماره ۴۶.

سفیری، خ.، ۱۳۸۸، روش تحقیق کیفی، انتشارات پیام پویا.

جمالی، ف.، ۱۳۸۱، مهاجرت، شهرها و سازگاری مهاجران، نشریه دانشکده ادبیات و علوم انسانی، شماره ۱۸۲، صفحه ۶۱ تا ۸۱.

حاج حسینی، ح.، ۱۳۸۵، سیری در نظریه‌های مهاجرت، فصلنامه راهبرد، شماره ۴۱، صفحه ۳۵ تا ۴۶.

دان، و.، ۱۳۸۷، مقدمه‌ای بر تحلیل سیاست‌ها، ترجمه کیومرث اشتریان، پژوهشکده مطالعات راهبردی.

دهقان‌هامانی، م.، ۱۳۹۰، بررسی فاصله روانی-اجتماعی بین مردم ایران و مهاجرین افغان و تأثیر آن بر جرایم ارتكابی افغان‌ها، دانشگاه پیام نور استان تهران.

دوپری، لوئیس، افغانستان (تاریخ و جغرافیا)، افغانستان (تاریخ و جغرافیا)، ترجمه جعفر رسولی، چاپ اول، قم، چاپخانه علمیه، ۱۳۷۹، تلخیص ص ۹۲.

رازقی، ن.، و شاریپور، م.، و غلامزاده، خ.، ۱۳۹۰، بررسی رابطه انواع اعتماد با اعتماد اجتماعی در بین دانشجویان دانشگاه مازندران، دانشگاه مازندران.

زرقانی، ه.، و سجاسی قیداری، ح.، و موسوی، ز.، ۱۳۹۵، درآمدی بر مهاجرت و امنیت، انتشارات انجمن ژئوپلیتیک ایران.

زنجانی، ح.، ۱۳۸۶، تحلیل جمعیت‌شناختی مهاجرت، انتشارات سمت.

- مجله پژوهش‌های اقتصادی ایران، شماره ۱۸، صفحه ۵۷ تا ۸۸
- کریمی، ی، ۱۳۸۸، روانشناسی شخصیت، نشر ویرایش.
- کوپیرس، م، ۲۰۱۴، مردمان بی‌سرزمین و فاقد حق شهروندی در افغانستان، نشریه بررسی مهاجرات اجباری، شماره ۴۶.
- کیوی، ر، و کامپنهود، ل، ۱۳۸۶، روش تحقیق در علوم اجتماعی، ترجمه عبدالحسین نیک‌گهر، انتشارات توتیا.
- گزارش پیو، ۱۳۹۳، آمریکا؛ مقصد اول مهاجران ایرانی طی دو دهه اخیر: جدیدترین گزارش پیو از آمار مهاجرت در ایران و بالعکس.
- گی‌روشه، ۱۳۹۵، تغییرات اجتماعی، ترجمه منصور وثوقی، نشر نی.
- لشکری، م، ۱۳۹۱، توسعه اقتصادی و برنامه‌ریزی، انتشارات پیام نور.
- محمودیان، ح، ۱۳۸۶، مهاجرت افغان‌ها به ایران: تغییر در ویژگی‌های اقتصادی، اجتماعی و جمعیتی و انطباق با جامعه مقصد، نامه انجمن جمعیت‌شناسی ایران، شماره ۴، صفحه ۴۲ تا ۶۹.
- نامداری علی‌آبادی، ف، ۱۳۹۲، تحلیل انتقادی متون مربوط به مهاجران افغان در رسانه‌های فارسی زبان، دانشگاه اصفهان.
- نظریان، ا، ۱۳۸۸، مهاجرت‌های قومی و تغییر ساختار اجتماعی شهرهای ایران، نشریه آمایش محیط، شماره ۶، صفحه ۱ تا ۳۲.
- نوروزی، ش، ۱۳۹۵، مبانی مهاجرت جهانی، اداره نشر وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران.
- نوبدینیا، م، ۱۳۸۶، بررسی ابعاد امنیت اجتماعی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم و تحقیقات.
- وحدت آزاد، ف، ۱۳۹۱، بررسی علل سیاسی اجتماعی مهاجرت افغان‌ها به ایران (پس از انقلاب اسلامی ایران)، پایان‌نامه کارشناسی ارشد رشته علوم سیاسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی.
- وحدت آزاد، ف، ۱۳۹۱، بررسی علل سیاسی اجتماعی مهاجرت افغان‌ها به ایران (پس از انقلاب اسلامی ایران)، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران مرکزی. - وزارت تعاون، رفاه، کار، ۱۳۹۵، ثبت نزدیک به ۲۴ هزار ازدواج قانونی با اتباع خارجی.
- وزارت تعاون، رفاه، کار، ۱۳۹۶، چند درصد جمعیت کشور اتباع خارجی هستند.

